

Weekklapper.

Als ons eerste weekblad verschijnt, is de maand November begonnen. Allerheiligen en Allerzielen zijn achter den rug. En men heeft de dooden herdacht en nu ook in 't bijzonder onze gesneuvelden. In zoovele gezinnen is er immers nog diep rouw. Daar vergeet men het niet gelijk bij de woekeraars en ook zooveel officieelen, dat er menige zoon, echtgenoot en vader in Augustus 1914 gezond vertrok maar nimmer keerde. Vroeger was het de gewoonte in Vlaanderen kleine Allerzielenkoekjes te eten en kaarsjes voor het venster te zetten.

En met Allerzielen lag een groote doode van Vlaanderen over aarde, Hugo Verriest. We zullen in ons volgende nummer meer van hem vertellen.

Nu we van Allerzielen spreken, een woord over de begrafenissen in vroeger tijd. Ge weet, hoe het bij voorname families in 't gebruik was, hun overleden verwanten in de kerken een laatste rustplaats te schenken. Nog ziet ge veel zerken liggen in oudere bedehuizen, al zijn de letters dikwijls reeds uitgesleten door de voeten der levenden van vele geslachten. Te lande bestaat nog veelal het gebruik van lijk- en uitvaartmalen. Onze vaders hadden die gewoonte eveneens, ja, ze komt zelfs voort uit den tijd toen onze voorouders nog heidenen waren. Toen werd een doode in zijn beste gewaad in een zaal der huizinge gelegd. Bloedverwanten en kennissen waakten er bij en krijschten luide. Van tijd tot tijd werden ze afgewisseld. Op een der dagen verzamelden de genoodigden zich om het lijk en de oudste deelde stukken van een boekweitkoek uit. Men at die en dronk bier uit een grooten hoorn. Dat was het doodenmaal en de doodenminne. Gebruiken zijn taai. De Vlamingen werden Christenen, maar het lijkmaal bleef bestaan onder een anderen vorm. Men mocht soms wel van een smulpartij spreken. De rekeningen in de archieven bewijzen het. In een rekening van Tienen leest men, dat bij de begrafenis van een voornaam inwoner 126 pond rundvleesch, 14 pond varkensvleesch, 9 pond lardeerspek, 2 kalveren, 6 speetvarkens, 15 kiekens, een half schaap, 2 hespen, 8 hazen verorberd werden en de hoeveelheid wijn was naar verhouding. Het ging op die lijkmalen soms zoo rumoerig toe, dat in de jaren 1600 en 1700, de overheid in menige stad maatregelen nam en het aantal genoodigden bepaalde. Dit mocht niet overdreven zijn. Ook beperkte men de hoeveelheid voedsel... En nu in onzen tijd hebben we in Vlaanderen nog wel uitvaartmaaltijden gezien, waar er uren gegeten en flink gedronken werd. Ook is op veel plaatsen de doodenwaak blijven bestaan : vrouwen uit 't geboorte zitten 's nachts bij een overledene. Er is een tijd geweest, te Antwerpen bij voorbeeld tot aan de jaren 1800, dat de begrafenissen tusschen 6 en 7 uur 's namiddags plaats hadden. 's Winters dus bij donker. Fakkels of flambeewdragers gingen de lijkbaar vooraf. Hoe voornamer de familie van

den overledene, hoe meer fakkels ook, van 6 tot 24. Achter de kist liep een man met een geesel of roede, de roeddrager, die de Goddelijke rechtvaardigheid moest verbeelden. 't Is nog zoo heel lang niet geleden, dat te Antwerpen de jongens uit het weesgesticht de lijkkasten uit de woning moesten halen. Dit was hun taak. Maar eindelijk toch werd dat misbruik afgeschaft.

Maar genoeg over dit triestig onderwerp.

Op 3 November was het Sint-Hubertus. Deze Heilige werd geboren te Tervuren. Hij leidde als edelman een slecht leven. De overlevering zegt, dat hij eens een hert zag met een blinkend kruis tusschen het gewei. Dit trof Hubertus zoo, dat hij zich bekeerde. Hij werd zelfs priester en later bisschop van Tongeren. Hij stierf toch te Tervuren in 727 en zijn gebeente werd overgebracht naar de Ardennen, daar waar het stadje Sint-Hubert werd genoemd, en men nog ter bedevaart gaat om bewaard te worden van den beet der dolle of razende honden. Ook te Tervuren is een kapel aan Sint-Hubert gewijd (1617). Tot voor korten tijd las men er op 3 November elk jaar een mis, door rijke jachtliefebbers bijgewoond. En in de kerk van Tervuren bewaart men een hoorn, die van Sint-Hubertus afkomstig zou zijn.

Van jagers gesproken. Flup was ook op jacht geweest, maar hij had niets geschoten. Zoo durfde hij naar huis niet gaan. Hij ging een paar hazen in een winkel koopen. „Hoeveel?” vroeg hij aan de winkelierster. Deze begreep den toestand. „Deze hazen kosten twintig frank”, zei ze, „maar hier liggen er drie met hagel in hun lijf, duidelijk zichtbaar. De prijs van elk is dertig.” Flup dokte af en trok fier naar huis. De winkelierster lachte in haar vuistje. Ze was slim geweest. Ge moet soms slim kunnen zijn. Luister maar. Nu in 't winterseizoen vindt men van alles uit 'om het volk bijeen te krijgen; en dat gebeurt ook wel om liefdadigheid. Zoo was het onlangs ook in een Vlaamsch stadje. En daar we het over slim hadden, Maria Prikkel was een lief meisje, dat nooit om haar woord verlegen stond en slim handelen kon. Zij werd gevraagd als verkoopster in zoo'n liefdadigheidsbazar. In een grooten hof stonden er allerlei kramen en barakken. Men verwachtte vooral rijk volk, dat veel moest koopen aan gepeperde prijzen. Maar de winst was voor de verminkten en dan moogt ge wel wat woekeren. Zoo mijnheer Lappers, die altijd vol was van zijn blakende liefde voor soldaten, ging ook dien bazar bezoeken. Maar hij was geweldig gierig en hij peinsde dat het al genoeg zou zijn, als de menschen zagen, dat hij het liefdadigheidsfeest met zijn tegenwoordigheid vereerde.

Maria Prikkel kreeg hem in de gaten en riep hem bij haar kraam. Er stonden nog veel menschen.

— Mijnheer Lappers ge gaat toch een groote doos sigaretten van mij koopen? vroeg Mietje?

— Neen ik rook niet, antwoordde Lappers.

— Dan dit schoon nota-boekje om alles op te teekenen.

— Ik schrijf nooit.

- Een schoone wandelstok?
- Ik wandel nooit met een stok...
- Een pak beste chocolade?
- Ik eet geen zoetigheden, mijn maag kan daar niet tegen.
- Maar Maria verloor geen moed.
- Dit dan, riep ze dat iedereen het hoorde, een doos goede zeep.

Lappers kon toch niet zeggen „ik wasch mij nooit”, hij was het meest preusche manneke van de stad; en hij kocht en Mietje liet hem goed betalen.

Twee dagen na SintHubertus, dit jaar, trouwt Wilhelm, de voormalige keizer van Duitschland. Dat is anders dan hem ophangen, lijk men onze soldaten en ook de burgers wijs maakte. Ja, ja, ophangen... Hij heeft daar op zijn kasteel te Doorn veel geld verdiend, want hij heeft zijn gedenkschriften opgesteld... en voor een goed prijsje verkocht. En lieden, die altijd tegen den keizer schreeuwden en nog schreeuwen, hebben daarvoor ook betaald en dan zien we in de ententelanden die leugens in zekere dagbladen verschijnen. De keizer moet in zijn vuistje lachen! 't Gaat raar op de wereld toe en zoo fopt men de menigte. 't Is juist vier jaar geleden dat dezelfde keizer laf zijn leger in den steek en zijn volk in de ellende liet, om naar Nederland te vluchten.

In de week die op 5 November begint, wordt het debat over de Vlaamsche Hoogeschool in onze Kamer voortgezet. 't Is moeilijk om een volk zijn recht te geven... Ook hier blijkt het weer, hoe men de menigte fopt. Beloften, toen het land in nood was, genoeg. En nu, zei de heer Marck, durft men in deze kamer duizenden Vlamingen, die meer dan vier jaar de Duitschers bestreden, voor knechten van Duitschers uitmaken. Er wordt schrikkelijk gebabbeld; er zouden nog in de veertig redevoeringen over de hoogeschool moeten gehouden worden. Ieder dier redevoeringen kost veel geld. Maar de Vlamingen zullen vooral op de stemming letten. En zoo komen we tot 11 November, verjaardag van den wapenstilstand, maar dan verschijnt ons tweede nummer en ook onzen tweeden weekklapper!

Uit den ouden tijd.

Een vreemde heer moest met de diligence mee, zoo'n bommelwagen, waarin men reisde ton er nog geen treinen of trams waren.

— Eerste, tweede of derde klas? vroeg de koetsier.

Er was maar één klas, tenminste de heele wagen vormde maar één afdeeling. Doch de reiziger vroeg geen uitleg en zei op goed geluk « Eerste klas ». En hij stapte in. De diligence vertrok. 't Was tusschen Oudenaarde en Ronse en de weg rijst en daalt daar. Aan een berg begreep de vreemde reiziger

het verschil in klas. De koetsier hield stil, trok het deurtje open en riep : « Eerste klas-reizigers, blijft zitten; tweede klas stapt uit en wandeldt den berg op, derde klas helpt den wagen omhoog duwen ! »

Dat herinnert me aan den koffiemolen, die twintig jaar geleden, tusschen Roeselare en Ieper reed. Die koffiemolen was een treintje, een « Belpair », waarvan lokomotiefje, goederenafdeeling en reizigersafdeelingen (drie klassen) één blok vormden. En aan de hoogte van Zonnebeke gebeurde het meermalen, dat het treintje den berg niet op kon. De vrouwen en kinderen mochten dan blijven zitten, maar mannen van goeden wil stapten uit, en hielpen den koffiemolen weer in gang steken. « Djoef-djoef », zuchtte 't lokomotiefje, en als er beweging kwam, sprongen de reizigers weer op den trein. Dat was in den tijd, toen daar ook « gemengde treinen » reden, half « marchandise », half reizigerstrein. Aan de tusschenstaties moest ge maar geduld toonen, want dan werd er gemanoeuvreed...

N^r 1. Prijs 35 cent. — Abonn. per jaar 20,80 fr.

4 November 1922.

'T VLAAMSCH GEZIN

Geïllustreerd Weekblad

Redactie-Uitgave : Gebr. HANS, Contich.

Filips Van Artevelde

en andere verhalen

door A. HANS

